

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 383/09-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. decembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. Š., nar..., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. Š., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 2 ods. 2 a čl. 4 ods. 4 a základných práv podľa čl. 7 ods. 1, čl. 8 ods. 1, 2 a 5, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo 16. júla 2009 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 13/2009 z 19. augusta 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. októbra 2009 doručená sťažnosť M. Š., nar..., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného

advokátom JUDr. E. Š., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 2 ods. 2 a čl. 4 ods. 4 a základných práv podľa čl. 7 ods. 1, čl. 8 ods. 1, 2 a 5, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo 16. júla 2009 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 13/2009 z 19. augusta 2009.

Podstatou námietok sťažovateľa boli tvrdenia o porušení označených práv uvedeným postupom a rozhodnutiami špeciálneho súdu a najvyššieho súdu, a to z dôvodu, že podľa jeho názoru rozhodoval v jeho trestnej veci o zákonnosti väzby súd, ktorý nespĺňal podmienku nezávislosti, ako aj z dôvodu, že rozhodnutia o preskúmaní zákonnosti väzby neboli dostatočne odôvodnené.

V rámci tvrdení o tom, že v jeho veci nerozhodoval nezávislý súd, sťažovateľ argumentoval takto: *«Ústavný súd SR sám v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/08 okrem iného uviedol, že „Takto kreovaný „hybridný“ charakter Špeciálneho súdu a jeho nejednoznačné zaradenie do systému súdov Slovenskej republiky nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy, pretože:*

- porušuje princíp právnej istoty implikovaný v koncepcii materiálneho právneho štátu, keď právne postavenie sudcov na Špeciálnom súde spochybňuje možnosťou Národného bezpečnostného úradu kedykoľvek zrušiť sudcovi osvedčenie o bezpečnostnej previerke a tým spôsobiť zánik jeho pôsobenia na Špeciálnom súde v konaní bez jednoznačných a vopred predvídaných pravidiel,

- kreuje Špeciálny súd spôsobom, ktorý narúša del'bu moci medzi súdnou mocou a výkonnou mocou v prospech moci výkonnej, čím porušuje aj zásady demokratického štátu, osobitne garancie sudcovskej nezávislosti...

K predlžovaniu mojej väzby v každom prípade dochádzalo súdom, ktorý nespĺňal požiadavku nezávislosti od výkonnej moci. Vzhľadom na uvedené bolo povinnosťou

tak Špeciálneho súdu, ako aj NS SR v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby preskúmať procesné a hmotnoprávne podmienky, ktoré boli podstatné pre „zákonnosť“ mojej väzby v zmysle Dohovoru vrátane preskúmania „zákonnosti“ jej predĺženia a nariadiť moje prepustenie, ak bolo pozbavenie slobody nezákonné. Vzhľadom na absentujúci atribút nezávislosti Špeciálneho súdu pri každom predĺžení mojej väzby je moje ponechanie vo väzbe po uplynutí šesťmesačnej lehoty od môjho vzatia do väzby nezákonné v rozpore s čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 5 Ústavy, čl. 5 ods. 4 Dohovoru, čl. 6 ods. 1 Dohovoru a Špeciálny súd ani NS SR pri rozhodovaní o viacerých žiadostiach o prepustenie z väzby si svoje povinnosti ako primárne orgány ochrany ústavnosti nespĺnili, z väzby ma neprepustili, v dôsledku čoho porušili moje práva Ústavou SR, Listinou a Dohovorom...

... dôvody, ktoré viedli Ústavný súd k záveru o narušení garancie sudcovskej nezávislosti sudcov Špeciálneho súdu sa vzťahujú aj na sudcov NS SR, ktorí rozhodujú o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam Špeciálneho súdu. I ohľadne týchto sudcov existuje špecifický právny režim pre ich výber a výkon ich funkcie podmienený dokladom bezpečnostného orgánu výkonnej moci a s tým spojené nedostatočné právne garancie pred zasahovaním do výkonu ich právomoci. Právne postavenie týchto sudcov je spochybnené možnosťou Národného bezpečnostného úradu kedykoľvek zrušiť sudcovi osvedčenie o bezpečnostnej previerke, a tým spôsobiť zánik jeho pôsobenia ako sudcu, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam Špeciálneho súdu bez jednoznačných a vopred predvídaných pravidiel. Zároveň dochádza ku kreovaniu sudcov rozhodujúcich o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam Špeciálneho súdu spôsobom, ktorý naruša del'bu moci medzi súdnou mocou a výkonnou mocou v prospech moci výkonnej, čím porušuje aj zásady demokratického štátu, osobitne garancie sudcovskej nezávislosti.»

Ako vyplýva z obsahu sťažnosti, sťažovateľ namietal aj porušenie svojich práv v súvislosti s nedostatočným odôvodnením súdnych rozhodnutí týkajúcich sa jeho ďalšieho zotrvania vo väzbe. V tejto súvislosti sťažovateľ argumentoval: „I keď uznesenie Špeciálneho súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo dňa 16. 7. 2009 v spojení s 3 Tost 13/2009 z 19. 8. 2009 obsahuje relatívne dobrý opis skutkov, z ktorých som spolu s ďalšími osobami obvinený, vlastné odôvodnenie väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. por.

je však nedostatočné, podopreté iba abstraktnými úvahami súdu. Taktiež sú odôvodnené všeobecne veľmi stručne a s poukazom na predchádzajúce rozhodnutia. Odôvodňovanie mojej väzby je v zásade rovnaké v návrhoch prokuratúry i súdnych rozhodnutiach od môjho vzatia do väzby. V žiadnom z uvedených dokumentov nie je individualizované skutkové a následne právne odôvodnenie mojej väzby. Mám za to, že samotná dôvodnosť prebiehajúceho súdneho konania sama o sebe nemôže byť dôvodom väzby, pretože argumenty uvádzané súdmi môžu byť aj napriek môjmu nesúhlasu chápané len ako skutočnosti, podľa súdu potvrdzujúce dôvodné podozrenie, no v žiadnom prípade takáto dôvodnosť stíhania nemôže byť dôvodom väzby ako takej. Odvolávajúc sa na judikatúru EŠLP a Ústavu SR je povinnosťou všeobecného súdu riadne odôvodniť rozhodnutie o väzbe, pretože dôvody pre väzbu musia byť významné a dostatočné.

Pokiaľ ide o riziko medzi spoluobčalovanými a odstraňovanie dôkazov, tak toto bolo reálne vytýkať na počiatku vyšetrovania, nemôže však hrať rozhodujúcu úlohu v okamihu, ako boli všetci svedkovia mnohokrát vypočutí... Taktiež ďalšou abstraktnou úvahou súdov je, že ďalšie ovplyvňovanie svedka L. môže byť dôvodom mojej väzby. Toto považujem za účelové odôvodnenie, nakoľko sa nachádzam vo väzbe, a to počas posledných 3 rokov, čím nemôžem byť z tohto konania ani podozrivý z objektívnych dôvodov obmedzenia osobnej slobody v čase skutku... Navyše je potrebné dodať, že s mojimi námietkami proti trvaniu väzby sa predmetné rozhodnutia žiadnym spôsobom nevysporiadali, z dôvodu ktorého ich považujem i za nepreskúmateľné a tým v rozpore najmä s čl. 46 ods. 1 Ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 5 ods. 4 Dohovoru...

Nakoľko uznesenie Špeciálneho súdu SR, sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo dňa 16. 7. 2009 v spojení s uznesením, sp. zn. 3 Tost 13/2009 z 19. 8. 2009 neobsahujú vo vzťahu k mojej osobne žiadne okolnosti spôsobilé potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho vzhľadom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania mojej osobnej slobody, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že tak Špeciálny súd SR, ako aj NS SR pri svojom rozhodovaní nepostupovali s osobitnou starostlivosťou, neuviedli vo vzťahu k mojej osobe žiadne konkrétne, relevantné a dostatočné dôvody pre ďalšie obmedzenie mojej osobnej slobody, rovnako ako nespochybnili a nevyvrátili mnou uvádzané dôvody o neexistencii dôvodov väzby, mám za to, že boli porušené i moje práva...»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„1. Základné práva a slobody sťažovateľa M. Š., najmä čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 17 ods. 5 a čl. 48 ods. 1, v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy, čl. 2 ods. 2, čl. 4 ods. 4, čl. 7 ods. 1, čl. 8 ods. 1, ods. 2, ods. 5, ods. 1, čl. 36 ods. 1, čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práva základných slobôd, boli postupom a rozhodnutím Špeciálneho súdu SR sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo dňa 16. 7. 2009, a postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Tost 13/2009 zo dňa 19. 8. 2009 porušené.

2. Špeciálny súd SR a Najvyšší súd SR sú povinní nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

3. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. ruší právoplatné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR s SR sp. zn. 3 Tost 13/2009 zo dňa 19. 8. 2009.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s ustanovením § 25 zákona o ústavnom súde bola sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokovaná na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu. V rámci samotného predbežného prerokovania sťažnosti prihliadal ústavný súd na vymedzenie jeho právomoci v čl. 127 ods. 1 ústavy. Označené ustanovenie limituje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ostatným orgánom verejnej moci princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Uvedený princíp sa nepochybne týka aj prípadov, v ktorých sa sťažovatelia ako účastníci konania pred súdom môžu domáhať ochrany svojich základných práv alebo slobôd využitím opravných prostriedkov, ktoré im na tento účel dáva k dispozícii zákon (príslušný procesný predpis).

V danom prípade sa sťažovateľ mohol ochrany svojich práv vo vzťahu k napádanému uzneseniu špeciálneho súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo 16. júla 2009 domáhať využitím opravného prostriedku – sťažnosti (§ 83, § 185 až § 195 Trestného poriadku), o ktorej rozhodoval najvyšší súd. Ten konal v danom prípade ako súd s plnou jurisdikciou, keďže v jeho právomoci bolo skúmať a posúdiť všetky skutkové aj právne otázky relevantné na rozhodnutie v danej veci, preskúmať správnosť a zákonnosť nielen napádaného rozhodnutia špeciálneho súdu, ale aj procesného postupu špeciálneho súdu, ktorý vydaniu napádaného uznesenia predchádzal. Najvyšší súd taktiež disponoval právomocou zrušiť napádané rozhodnutie špeciálneho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie alebo sám rozhodnúť o podanej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby [§ 194 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku].

Sťažovateľ teda vo vzťahu k napádanému uzneseniu špeciálneho súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo 16. júla 2009 a vo vzťahu k procesnému postupu špeciálneho súdu, ktorý vydaniu označeného rozhodnutia predchádzal, disponoval dostupným a účinným prostriedkom nápravy v záujme účinnej ochrany svojich základných práv priamo v konaní pred všeobecnými súdmi podľa ustanovení Trestného poriadku.

Na základe už uvedených skutočností ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa namietaného postupu špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 v súvislosti s rozhodovaním o jeho väzbe, ako aj v časti týkajúcej sa uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo 16. júla 2009 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na právomoc najvyššieho súdu poskytnúť v súvislosti s postupom a rozhodnutím špeciálneho súdu ochranu sťažovateľovým právam podľa ustanovení Trestného poriadku vzťahuje sa právomoc ústavného súdu iba na preskúmanie ústavnej konformity sťažnosťou napádaného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 13/2009 z 19. augusta 2009 a na preskúmanie ústavnosti procesného postupu najvyššieho súdu predchádzajúceho vydaniu označeného rozhodnutia.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 2 ods. 2 listiny štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom ktorý, ustanoví zákon.

Podľa čl. 4 ods. 4 listiny pri používaní ustanovení o medziach základných práv a slobôd musí sa dbať na ich podstatu a zmysel. Také obmedzenia nemožno zneužívať na iné účely, než na ktoré boli ustanovené.

Podľa čl. 7 ods. 1 listiny nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedziť ju možno iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 8 ods. 1 listiny osobná sloboda je zaručená.

Podľa čl. 8 ods. 2 prvej vety listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 8 ods. 5 listiny do väzby možno vziať iba z dôvodov a na dobu ustanovenú zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú predpokladom na jej „zákonnosť“. Požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby zahŕňa povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo je potrebné prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú. Vzhľadom na závažné dôsledky pozbavenia osobnej slobody musí konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti väzby (konanie v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru), spĺňať niektoré princípy spravodlivého konania ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody. Na druhej strane, konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami „o trestnom obvinení“ samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Aj pokiaľ ide o vzťah ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a ustanovení čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa špecificky základného

práva na osobnú slobodu, ústavný súd konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 68/08 z 18. marca 2008 a v ňom citovaná judikatúra). Obdobný záver možno uplatniť aj na účely posúdenia vzájomného vzťahu čl. 8 ods. 2 a 5 listiny a čl. 36 ods. 1 listiny (vzhľadom na obsahovú totožnosť s čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 46 ods. 1 ústavy).

Keďže základné právo na osobnú slobodu (v súvislosti s možným zásahom do nej prostredníctvom väzby) je primárne chránené prostredníctvom ustanovení čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj prostredníctvom ustanovení čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny, nie je daný ani priamy vzťah medzi rozhodnými okolnosťami, ktoré podľa sťažovateľa mali viesť k porušeniu jeho základných práv a slobôd, a sťažovateľom označenými ustanoveniami čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2, čl. 4 ods. 4, čl. 7 ods. 1, ako aj čl. 38 ods. 1 listiny.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 48 ods. 1 ústavy (a obdobne aj čl. 38 ods. 1 listiny) možno napokon poukázať aj časť odôvodnenia sťažovateľom spomínaného nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009: «Vo vzťahu k ochrane základných práv a slobôd účastníkov konania pred Špeciálnym súdom ústavný súd nemohol vyhovieť návrhu v rozsahu námietky o nesúlade zákona č. 458/2003 Z. z. a súvisiacich navrhovateľom napadnutých právnych predpisov so základným právom na zákonného sudcu, resp. základným právom na súdnu ochranu (právo na spravodlivý proces).

Zrušením platnosti osvedčenia o bezpečnostnej previerke ani nevydaním nového osvedčenia po uplynutí zákonom určenej lehoty, ktoré navrhovateľ označil za zásah do práva sudcu na Špeciálnom súde „byť zákonným sudcom“, nemôže dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Subjektom tohto základného práva nie je sudca konajúci vo veci (II. ÚS 43/97). Nesúlad navrhovateľom napadnutých právnych predpisov

s inými normami ústavy zároveň nemá automaticky za následok aj porušenie základného práva účastníka konania na zákonného sudcu. Výmenou sudcu zákonom ustanoveným postupom a po splnení podmienok ustanovených zákonom nemôže dôjsť k porušeniu základného práva na zákonného sudcu. Z tohto dôvodu ústavný súd návrhu v tejto časti nevyhovel.»

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02).

Na základe týchto skutočností odmietol ústavný súd sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 46 ods. 1, v čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy, v čl. 2 ods. 2, čl. 4 ods. 4, čl. 7 ods. 1, ako aj v čl. 38 ods. 1 listiny a taktiež v časti týkajúcej sa namietaného porušenia sťažovateľovho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ako zjavne neopodstatnenú v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi sťažnosťou napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu v konaní o väzbe a uvedenými právami zaručenými v ústave, listine a dohovore.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a čl. 5 ods. 4 dohovoru, ústavný súd z obsahu uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. PK 2 T 16/2008 zo 16. júla 2009 zistil, že sťažovateľova žiadosť o prepustenie z väzby bola zamietnutá najmä z týchto dôvodov:

«Skúmaním materiálnych podmienok väzby súd zistil, že pre všetky skutky uvedené v obžalobe boli obvineným vznesené obvinenia, tak ako je to podrobne uvedené v uznesení Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB – Pšv 24/06 zo dňa

17. 3. 2008 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Tošs 9/2008 zo dňa 26. 3. 2008. Ďalej je potrebné uviesť, že dôvodné podozrenie zo spáchania stíhaných skutkov u obžalovaných aj po podaní obžaloby ako aj v súčasnom štádiu konania hlavného pojednávania naďalej pretrváva, pričom je dostatočným spôsobom preukázané na základe dôkazov, ktoré sú zabezpečené v spisovom materiály a niektoré boli vykonané už aj na hlavnom pojednávaní. Obžalovaných z protiprávneho konania zatiaľ usvedčujú predovšetkým zvukové záznamy k skutku č. 15) obžaloby a výpovede svedkov poškodených P. P., S. H., P. L., svedka R. M., obžalovaného Š. aj výpoved' svedka M. Č., Ing. K. K., J. J., H. R., M. D., ako aj ďalších svedkov, ktorí v prípravnom konaní a väčšina už aj na hlavnom pojednávaní boli podrobne vypočutí a v podstate detailne opísali priebeh jednotlivých skutkov, na ktorých sa mali obžalovaní ako členovia zločineckej skupiny zúčastňovať. V tomto smere to potvrdzujú aj listinné dôkazy, ktoré boli do spisu zadovážené a všetky dôkazy zatiaľ potvrdzujú dôvodné podozrenie, že obžalovaní z doposiaľ ďalšími nezistenými osobami postupne vytvárali a štruktúrne formovali zločineckú skupinu, neskôr nazývanú „Páni Z.“, ktorá na území... a... kraja mala pôsobiť s cieľom páchania zločinov tak, aby tým získali majetkový a finančný prospech, najmä spôsobom vydierania, hrubého nátlaku, podvodmi, vyhrážkami a ujmou na zdraví. Rozsah činnosti a plánovanie mal určovať obžalovaný M. Š., ktorý jednotlivými úlohami mal poverovať podriadených členov zločineckej skupiny. Obžalovaný P. H. mal tvoriť ďalšiu úroveň v hierarchii tejto skupiny, pričom úlohami ich mal poverovať priamo obžalovaný Š...

Súd na základe spisového materiálu a po jeho preštudovaní a v aktuálnom štádiu konania pred súdom dospel k záveru, že u obžalovaných M. Š. a P. H. naďalej trvajú väzobné dôvody uvedené v § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. tak, ako bolo konštatované pri ich vzatí do väzby a v následných rozhodnutiach súdov I. a II. stupňa. Aj v súčasnej dobe vzhľadom na trestnú činnosť, z ktorej sú obžalovaní podozriví možno predpokladať, že v prípade ich prepustenia na slobodu by došlo medzi obžalovanými ku vzájomnému kontaktu s cieľom kolúzie a pôsobenia na svedkov, prípadne i na spoluobžalovaných v záujme ovplyvnenia, alebo odstránenia dôkazov svedčiacich v jeho neprospech, resp. že by mohli pokračovať v protiprávnom konaní a to vzhľadom na rozsah protiprávneho konania z ktorého sú podozriví.

Z dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní ako aj vzhľadom na štádium dokazovania vo vzťahu k obžalovaným M. Š. a P. H. doposiaľ vyplynuli nasledovné skutočnosti, na ktoré je potrebné v nevyhnutnom rozsahu vzhľadom na skúmanie odôvodnenosti väzby u obžalovaných prihliadať.

V začiatku súd poukazuje na to, že poškodení začali v tejto trestnej veci vypovedať až po tom, čo boli najmä obžalovaní M. Š. a P. H. vzatí do väzby. Aj na hlavnom pojednávaní boli viacerí svedkovia zo strachu z obžalovaných vypočutí v ich neprítomnosti (konkrétne napríklad ku skutku č. 8 obžaloby poškodená S. H. a súvisiaci svedkovia).

Konkrétne zastrašovaným a ovplyvňovaným svedkom bol už v štádiu konania pred súdom svedok – poškodený L., ktorý neznámym osobám uviedol, že ho môžu aj zabiť, ale že jeho výpoveď bude prečítaná na hlavnom pojednávaní zo spisu. Poškodeného neznáme osoby viackrát kontaktovali, ovplyvňovanie začalo vyhrážkami a končilo až prosbami, pričom tento skutok obžaloby sa týka konkrétne obžalovaného P. H. a M. Š. ako aj činnosti celej žalovanej údajnej zločineckej skupiny a jeho ovplyvnenie mohlo byť na prospech všetkým obžalovaným.

Zároveň bral súd do úvahy, že doposiaľ neboli vypočutí všetci svedkovia, ktorí vypovedali v prípravnom konaní ku skutku č. 1) obžaloby, teda k údajnej zločineckej skupine, ktorú mal riadiť práve obžalovaný M. Š. a P. H. mal byť jej významným členom a neboli vykonané ani ďalšie dôkazy na hlavnom pojednávaní... Konkrétne nevypovedal svedok M. D., M. V. k skutku č. 1) obžaloby, ďalej boli podané početné návrhy na doplnenie dokazovania zo strany obžalovaných i prokurátora vo vzťahu k skutku č. 1) ale i konkrétne napríklad k skutku č. 15) (obžalovaní Š., H., poškodený P.) z ktorých podľa strán vyvstala potreba výsluchu ďalších svedkov napríklad majiteľa vozidla, ktoré sa malo v inkriminovaný čas nachádzať na benzínovom čerpadle, svedka I. K. a ďalších, ku skutku č. 12) poškodený L. vypočuť zamestnancov reštaurácie D. a mnoho ďalších dôkazov uvedených v spisovom materiály v návrhoch na doplnenie dokazovania.

Z vypočutých zvukových záznamov z odposluchov telekomunikačnej prevádzky má senát Špeciálneho súdu dôvodné podozrenie, že obžalovaní M. Š. a P. H. sa v určitom postavení alebo poverení určitou úlohou na skutku svedka poškodeného P. P. mal podieľať a zároveň bol obžalovaný R. Z. poverený úlohou od obžalovaného Š. tlmočiť vyhrážku P. P. a to aj opakovane slovami „ukáž mu, čo som ti napísal“.

Ďalej je možné uviesť, že obžalovaní sa mali trestnej činnosti dopúšťať pomerne dlhú dobu v rámci dobre organizovanej zločineckej skupiny, ktorá mala používať metódy vydierania, hrubého nátlaku, vyhrážania sa a fyzického a psychického násilia na svedkov – poškodených. Aj uvedené okolnosti z obžaloby potvrdzujú vyššie uvedené dôvody väzby u obžalovaných.

Na vyššie opísané dôvody väzby nemá vplyv ani skutočnosť podania obžaloby ani konania hlavného pojednávania, pretože podľa § 2 ods. 18 Tr. por. konanie pred súdom je ústne a podľa § 2 ods. 19 Tr. por. pri rozhodovaní na hlavnom pojednávaní, verejnom zasadnutí a neverejnom zasadnutí smie súd prihliadať len na tie dôkazy, ktoré boli v tomto konaní vykonané, ak zákon neustanovuje inak.

Preto sa súd nemôže stotožniť s argumentmi obžalovaného P. H., že výpovede „policajných svedkov“ sú nahraté na videonahrávkach ako súčasť spisového materiálu.

Najvyšší súd SR vo svojom uznesení sp. zn. 3 Tošs 16/2008 zo dňa 4. 7. 2008 uviedol, že: „spôsob konania obvinených o ktorom vypovedajú viacerí svedkovia, ktorý má spočívať v nátlaku, vydieraní a vyhrážaní sa fyzickým i psychickým násilím aj používaním násilia voči poškodeným, dostatočne naznačuje na možnosť takého pôsobenia na svedkov aj v prípade prepustenia obvinených na slobodu, aby tak marili objasňovanie závažných skutočností pre trestné stíhanie. Nie je nevyhnutné, aby sa takéto kolúzne konanie zistilo v čase vedenia trestného stíhania, aby sa mohlo konštatovať, že obvinený koná spôsobom predpokladaným v § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. takému konaniu sa má práve zabrániť, čo je zmyslom ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por.

Preto, ak z pohľadu existencie dôvodov väzby podľa tohto ustanovenia Špeciálny súd bral do úvahy dôkazy charakterizujúce činnosť organizovanej zločineckej skupiny, neuvažoval iba vo všeobecnej rovine, ale vychádzal z dôkazov ku skutkom zadokumentovaných v spisovom materiály.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení sp. zn. 2 Tošs 33/2008 zo dňa 4. 12. 2008 uviedol, že u obžalovaného P. H. naďalej trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. pokiaľ ide o dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. treba uviesť, že už samotné konanie pre ktoré je obžalovaný postavený pred súd opodstatňuje obavu, že by v prípade prepustenia na slobodu vplýval na svedkov. Rovnako z obsahu v spise sa nachádzajúcich dôkazov vyplýva dôvodné podozrenie, že obžalovaní (vrátane

obžalovaného P. H.), mali páchať súdenu trestnú činnosť koordinovane a po dlhšiu dobu s cieľom zabezpečiť si tak zdroj príjmov...»

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Tost 13/2009 z 19. augusta 2009 sťažnosť sťažovateľa proti prvostupňovému uzneseniu špeciálneho súdu zo 16. júla 2009 zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol: „... Špeciálny súd v písomnom odôvodnení svojho rozhodnutia jasne vyložil základy jeho zistenia, že u obidvoch obžalovaných existujú dôvody väzby kolúznej a preventívnej. Písomné vyhotovenie napadnutého uznesenia zodpovedá ustanoveniu § 168 ods. 1, § 180 Tr. por., a preto Najvyšší súd na tam uvedené skutočnosti poukazuje a tieto si osvojuje.

Najvyšší súd na margo poznamenáva, že snahu obhajoby, aby v súčasnom štádiu konania, pred rozhodnutím súdu prvého stupňa vo veci samej, boli vyhodnocované dôkazy prejudikujúce meritórne rozhodnutie, nemožno označiť za relevantnú; súd rozhodujúci o sťažnosti teda v zhode so Špeciálnym súdom dospel k záveru, že dôvody väzby obžalovaných Š. a H. podľa § 71 ods. 1 písm. b) písm. c) Tr. por. v súčasnom štádiu konania existujú.

Najvyšší súd k námietke sťažovateľov týkajúcej sa nezákonnosti zloženia Špecializovaného trestného súdu považuje za potrebné uviesť, že v rozhodovanej veci táto otázka je irelevantná. Napadnuté rozhodnutie prijal Špeciálny súd 16. júla 2009, teda ešte pred publikovaním spomínaného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky a zák. č. 291/2009 Z. z. V dobe vydania napadnutého rozhodnutia teda Špeciálny súd bol súdom zákonným a zmenený stav nastal až po tomto rozhodnutí.

Najvyšší súd po zvážení uvedených okolností preto podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sťažnosti obžalovaných M. Š. a P. H. zamietol...“

Všeobecné súdy dosiaľ uzavreli, že vo vzťahu k sťažovateľovi existuje dôvodné podozrenie zo spáchania závažnej trestnej činnosti, z ktorej bol obvinený, spočívajúcej vo vytváraní a štruktúrnom formovaní zločineckej skupiny, v ktorej mal mať vedúce postavenie a ktorá sa mala počas obdobia niekoľkých rokov dopúšťať závažných trestných činov násilnej povahy s cieľom dosiahnuť majetkový a finančný prospech. Zistené skutočnosti podľa nich opodstatňovali podozrenie, že tieto trestné činy mali byť páchané

systematicky, plánovane a organizovane väčšou skupinou osôb, pričom sťažovateľ mal v hierarchii zločineckej skupiny zastávať najvýznamnejšie postavenie. Podstata vyšetrovaných trestných činov mala spočívať v používaní násilia alebo hrozby násilia či inej ťažkej ujmy na zastrašovanie poškodených s cieľom získať od nich majetkový a finančný prospech. Obvinení mali na dosiahnutie uvedeného cieľa vedome a systematicky využívať voči poškodeným osobám obťažovanie, zastrašovanie (vrátane hrozieb fyzickou likvidáciou aj s použitím strelných zbraní), priame fyzické násilie či poškodzovanie majetku (napr. hádzaním zápalných fliaš).

Na základe uvedených skutočností zotrval senát špeciálneho súdu, ako aj najvyšší súd na úsudku o existencii dôvodnej obavy, že v prípade prepustenia na slobodu bude sťažovateľ pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie [§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku].

Senát špeciálneho súdu v tomto smere svoje rozhodnutie dostatočne a podrobne odôvodnil, analyzujúc tak stav hlavného pojednávania, rozsah vykonaného dokazovania a potrebu jeho doplnenia, ako aj správanie svedkov – poškodených a ich obavy v súvislosti s podaním svedeckej výpovede. Najvyšší súd sa so závermi špeciálneho súdu stotožnil.

Ústavný súd už v uznesení sp. zn. III. ÚS 86/08 z 18. marca 2008 uviedol, že nepovažuje za arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený právny názor súdu skúmajúceho existenciu zákonných väzobných dôvodov, podľa ktorého existencia zákonného dôvodu kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku [na rozdiel od dôvodu opätovného vzatia do väzby podľa § 71 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku] nevyžaduje preukázanie dokonaného kolúzneho konania obvineného, ale postačuje preukázanie takých konkrétnych skutočností, ktoré sú spôsobilé založiť rozumnú obavu (dôvodná obava), že obvinený by sa s veľkou pravdepodobnosťou mohol v prípade ponechania na slobode konania kolúznej povahy dopustiť.

Podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku môže byť obvinený vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté

trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Znenie ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku aplikovaného všeobecnými súdmi v danej veci ani povaha a účel väzby ako procesného zaisťovacieho inštitútu dočasnej a preventívnej povahy nevyklúčujú interpretáciu a výklad označeného ustanovenia Trestného poriadku, ktoré použili špeciálny súd a najvyšší súd v sťažovateľovej veci.

Za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené nepovažuje ústavný súd ani ich hodnotenie zistených skutkových okolností, ktoré je založené na úvahe, že závažnosť, rozsah a spôsob páchania trestnej činnosti, z účasti na ktorej bol sťažovateľ dôvodne podozrivý (zahŕňajúce úmyselné a cielené používanie násilia alebo hrozby násilím na zastrašenie a vydieranie poškodených), odôvodňujú obavu, že v prípade prepustenia na slobodu by sa sťažovateľ (vzhľadom na hrozbu vyplývajúcu z trestného stíhania) pokúšal pôsobiť na svedkov, spoluobvinených alebo by sa pokúšal inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Taktiež záver o existencii dôvodu väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na základe zistenia, podľa ktorého: „... z obsahu v spise sa nachádzajúcich dôkazov vyplýva dôvodné podozrenie, že obžalovaní (vrátane obžalovaného P. H.) mali páchať súdenú trestnú činnosť koordinovane a po dlhšiu dobu s cieľom zabezpečiť si tak zdroj príjmov...“, nemožno považovať za arbitrárny alebo zjavne nepodložený.

Podľa názoru ústavného súdu sú v uznesení špeciálneho súdu, s ktorého závermi sa najvyšší súd stotožnil, uvedené konkrétne a dostatočne individualizované skutočnosti týkajúce sa dôvodnosti ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby.

Súdy sa taktiež vysporiadali s námietkami sťažovateľa o „nezákonnosti“, resp. nedostatku nezávislosti špeciálneho súdu v súvislosti s nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009. V konaní podľa čl. 125 ústavy posudzuje ústavný súd nesúlad právnych predpisov s ústavným poriadkom Slovenskej republiky in abstracto. Záver ústavného súdu o prípadnom nesúlade niektorých ustanovení právnych predpisov s ústavným poriadkom nezakladá sám osebe porušenie základných práv a slobôd v individuálnych prípadoch aplikácie právnych predpisov. Otázku, či v konkrétnom prípade došlo k porušeniu základných práv a slobôd zo strany orgánu verejnej moci, je vždy potrebné posudzovať podľa konkrétnych okolností prípadu.

V posudzovanom prípade by ani prípadné nedostatočné odôvodnenie v uznesení najvyššieho súdu nemalo vplyv na zákonnosť sťažovateľovej väzby vzhľadom na závery ústavného súdu v náleze sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009, v ktorom sa uvádza:

„Vzhľadom na okolnosti daného prípadu, keď zásadné dôvody rozhodnutia ústavného súdu o nesúlade navrhovateľom napadnutých právnych predpisov s ústavou a s označenými medzinárodnými zmluvami sa týkajú kolízie inštitucionálneho vymedzenia a postavenia Špeciálneho súdu v systéme súdov Slovenskej republiky a úpravy postavenia jeho sudcov s ústavnými princípmi, nie je daná priama príčinná súvislosť medzi povahou ústavným súdom zisteného nesúladu napadnutých právnych predpisov v rámci abstraktnej ochrany ústavnosti a obsahom rozhodnutí vydaných Špeciálnym súdom v individuálnych prípadoch. Právne predpisy, ktorých nesúlad ústavný súd vyslovil v bode 1 výroku tohto nálezu, nepredstavujú hmotnoprávny základ rozsudkov Špeciálneho súdu v jednotlivých trestných veciach v zmysle § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Rozhodnutia Špeciálneho súdu vydané v trestnom konaní nie sú týmto rozhodnutím ústavného súdu dotknuté.“ (obdobne napr. IV. ÚS 361/09).

Z uvedených dôvodov uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 13/2009 z 19. augusta 2009 a jeho procesný postup v predmetnej veci nemohli porušiť, s prihliadnutím na procesný postup špeciálneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. PK 2 T 16/2008 v súvislosti s rozhodovaním o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby doručenej 9. júla 2009 vrátane uznesenia špeciálneho súdu zo 16. júla 2009, sťažovateľove

základné práva tak, ako to uvádza vo svojej sťažnosti. Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v uvedenej veci sú zlučiteľné so sťažovateľom označenými právami podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2009